

LBRIS

Zoltán Rostás

We know
books

Florentina Țone

coordonatori

Scos din producție

*Viata de sportiv
în comunism și după...*

Cuvânt înainte de Zoltán Rostás

Postfață de Florentina Țone

E I K O N

București, 2024

Cuvânt înainte	5
----------------------	---

ATLETISM

„Sper din suflet că am reușit”	15
IOLANDA BALAȘ SÖTÉR (1936-2016)	
„Competiția te ajută”	22
ELENA FIDATOV (n. 1960)	
„...e mai frumos să descaleci de pe un cal alb decât de pe o mârțoagă”	39
FIȚA (RAFIRA) LOVIN (n. 1951)	

BOX, LUPTE GRECO-ROMANE

„Îmi plăcea să mă bat”	59
ION DOLANA (n. 1963)	
„Totul este să iei viața în piept”	72
VICTOR DOLIPSCHI (1950-2009)	
„Aurul avea Dacie, argintul Skoda și bronzul Trabant”	86
ALEC NĂSTAC (n. 1949)	

CANOTAJ, CAIAC-CANOE

„Ca sportiv, ești ferit de ce se întâmplă în țară”	105
VERONICA COGEANU-COCHELA (n. 1965)	
„Dreptatea probabil o vom găsi în fundul mării”	124
COSTEL COȘNIȚĂ (n. 1943)	
„Pentru noi, canotorii, singurul sponsor este spiritul de performanță”	144
MARIA MACOVICIUC (SAVA) (n. 1959)	
„Steaua a fost pentru noi și tată și mamă”	157
MARIA NICULAE (IVANOV) (n. 1954)	

„La mine ori e ca lumea, ori e deloc”.....	177
ECATERINA GANCIA (n. 1954)	
„Nu există o rețetă universală a performanței”	220
IVAN PATZAICHIN (1949-2021)	

CICLISM

„Am fost născut pentru a face sport”.....	233
CRISTIAN NEAGOE (n. 1963)	

FOTBAL

„Dacă aveai o pereche de ghete, erai regele cartierului!”	247
CHIRIAC PETRONIU (n. 1963)	
„Cică dacă nu ești oleacă plecat, nu poți să fii portar bun”	265
AUREL DRAGU (n. 1944)	
„Totul e ...să-ți placă!”.....	277
MARIUS IUSTINIAN IONICĂ (n. 1967)	
„Noi tot timpul trebuia să fim câștigători”	295
ION MĂȚĂOANU (1945-2020)	
„Când nu există unitate de grup, nu ai nimic”.....	318
ȘERBAN NECȘULESCU (n. 1946)	
„Am fost un haiduc în fotbal”.....	327
VASILE NUCĂ (n. 1957)	
„Nu am păcălit fotbalul, nici el nu m-a înșelat pe mine”	353
LUCIAN SOTIR (n. 1952)	
„Amintirile cele mai frumoase sunt cele în care dai gol”	362
VALERIU ȚUȚUIANU (n. 1963)	

GIMNASTICĂ

„Performanță cu biciul”	383
VALENTINA CORNELIA ION (COMAN) (n. 1971)	

„Doar la ciocolată, la asta te gândești tot timpul”	389
LILIANA PLISCA (n. 1959)	

HANDBAL

„Niciodată sportul nu a scăpat de politică”	422
CRISTIAN GAȚU (n. 1945)	
„Au furat muzica”	456
AURORA LEONTE (n. 1938)	
„Uneori te lupți, te lupți și degeaba...”	488
NICULAE NEDEFF (1928-2017)	
„Mi se spunea Căinele Roșu”	506
LAURENȚIU ROȘU (n. 1950)	

HIPISM

„Lupta între doping și sportul curat este și va fi în continuare câștigată de doping”	530
CRISTIAN ȚOPESCU (1937-2018)	

POPICE

„Ăia mai vagabonzi, mai materialişti...”	542
VICTOR MICLEA (n. 1955)	

PROFESORI DE SPORT

„Înainte de revoluție eram regi”	562
GABRIELA CONSTANTINESCU (n. 1965)	
„Când condițiile sunt mai vitrege, este și ambiția mai mare”	590
LUCIAN VASILIU (n. 1949)	

RADIOAMATORISM

„Vânătoare de vulpi”	616
ION NICOLAE BREBENE (n. 1961)	

„Noi suntem mai complecși”	626
PAUL CIOBĂNELU (1939-2014)	
„În primul rând, plăcerea de a face sport”	659
VIOREL MORARIU (1931-2017)	

SCRIMĂ

„Armele să îmi fie în ordine”	672
ION PANTELIMONESCU (n. 1956)	

VÂNĂTORI SPORTIVI

„Vânătorăria nu e un sport neapărat, ci mai degrabă un stil de viață”	690
NICOLAE BĂLICĂ (n. 1948) ȘI NICULAE LANGA (n. 1967)	

VOLEI

„Fileul este între mine și adversar, toți de partea mea erau ai mei”	710
DANIELA COȘOVEANU (MATEI) (n. 1965)	
„Datorită sportului am ieșit la pensie colonel”	728
SORIN MACAVEI (n. 1956)	

Postfață	753
----------------	-----

„Sper din suflet că am reușit”

IOLANDA BALAȘ SÖTÉR
(1936-2016)

În primul rând, țin să menționez că sunt mândră să mă aflu aici, lângă dumneavoastră, și că pot sta de vorbă cu doamna atletismului românesc. Îmi puteți povesti despre viața dumneavoastră și despre cum ați evoluat?

Da. După cum vedeți și dumneavoastră pe stradă, foarte mulți tineri, foarte mulți copii sunt supraponderali, ca să nu spun grași. Mi-aș dori să schimb treaba asta. Ei bine, pentru mine a fost un lucru foarte favorabil, fiindcă m-am născut la Timișoara, lumea acolo era mult mai evoluată și cu o altă gândire în ceea ce privește gimnastica, sportul, și tot, decât în partea asta a țării, deci într-un oraș în care părinții nu ți-au interzis să faci sport, că de obicei am auzit „ce să te duci acolo, acolo sunt numai golani”, mă rog, și în acest oraș am avut și noroc că am locuit în aceeași clădire, în același bloc cu campioana României la săritura în lungime de pe vremea aceea, Luiza Lupșa se chema, multiplă campioană națională. Stăteam la parter, ea stătea la etajul unu, iar în cartierul Fabric, așa se numea cartierul, a existat un stadion, stadionul Electrica, care a avut un puternic centru athletic. De acolo au răsărit foarte mulți campioni ai României, cum a fost familia Lupșa, Luiza și Ernst, Ioan Sötér, Ion Wiesenmayer, alți campioni ai vremii respective. Ei, am picat și eu în această atmosferă. Am luat-o ca pe o joacă, însă mai târziu s-a dovedit a fi un mod de viață.

Care a fost impulsul care v-a îndemnat către această viață, viața sportului?

După cum v-am mai spus, am locuit în aceeași clădire cu Luiza Lupșa. Într-o zi m-a invitat la ea să vedem un film despre jocurile olimpice de la Berlin. Era momentul care m-a marcat pe mine extraordinar de mult. Și atunci am hotărât că trebuie să fiu și eu o atletă! Am fost foarte entuziasmată și impresionată de treaba aceasta. Am luat o sfoară repede, după ce am plecat din casă de la tanti

Luiza, am întins-o între doi pomi și am încercat și eu să sar cum văzusem în film. Tanti Luiza m-a văzut din balcon cum ne jucăm noi de-ale atletismului și, după câteva zile, m-a dus la Stadionul Electrica. Bineînțeles, nu era ce văzusem eu în film cu tanti Luiza, nu era un stadion atât de mare, nu erau atât de mulți oameni, însă era un început pentru mine. În capul meu, deja se derula un film, un film în care mă vedeam pe podium. Vreau să vă spun că eu și de Revelion făceam antrenamente cu soțul meu. Mai exact, pe 1 ianuarie 1960, eu și Sôtér eram la pădurea Băneasa și ne antrenam. Motivația mea era faptul că puteam călători. În acei ani, abia puteai să pleci până la Ruse. Pentru mine, să văd lumea în timpul acela era motivația cea mai de preț.

Povestii-mi câte ceva despre părerea și susținerea părinților dumneavoastră și a celor din jur.

A fost foarte greu, că eu am crescut fără tată, tata era plecat pe front. S-a terminat războiul, am trăit cu mama mea în condiții grele. Aici a apărut doctorul Arnăut Ion, care mi-a fost atât antrenor, prieten, îndrumător cât și tată. Ulterior, am aflat că tatăl meu s-a prăpădit în război. Mama mea lucra ca femeie de serviciu. Era un pic reticentă în ceea ce privește sportul, pentru că voia ca preocuparea mea principală să fie școala, nu sportul, să termin liceul, să fac o facultate și o carieră. Însă, după primii ani, când am avut primele succese, a fost mai bine. Era fericită când a văzut că apar în ziare și foarte mândră. Din păcate, n-a putut să se bucure de primul meu titlu de la Roma, am pierdut-o în martie 1960, iar Jocurile Olimpice au avut loc prin august. Mă rog, era extraordinar de greu, eu vindeam ziare la colț de stradă. Domnul Arnăut m-a susținut enorm și am participat încă de la 12-13 ani la diferite concursuri în jurul Timișoarei, inclusiv la Arad, au fost concursuri de alergare, cross, rezistență. Ei, în acest anturaj a fost foarte plăcut să mă dezvolt și, în doi-trei ani, am ajuns în lotul național de juniori. A fost convocat în Cluj și a fost un lucru deosebit pentru mine, deoarece m-am întâlnit cu elitele sportului, ale atletismului românesc de atunci. În condițiile acestea, am participat la primul meu concurs internațional, că punctez acuma, a avut loc la Budapesta în 1950, vă dați seama ce însemna pe vremea aceea să călătorești, copil fiind, și când am ajuns la gară acolo, un reprezentant al federației maghiare cică „uite mă puștoaica asta, ce o fi făcând aici, o fi copilul vreunui șef”. Eu, înțelegând maghiara, i-am răspuns: „Nu sunt copilu' niciunui șef, eu sunt atletă!” Dovada cea mai bună că a doua zi când am concurat am ocupat locul doi, am făcut un record personal. Rezultatele la început au fost modeste, dar acesta a fost începutul. În următorii doi-trei ani m-am mutat din Timișoara, orașul meu de suflet, la București, la Clubul Steaua, respectiv pe vremea aceea se numea CCA – Casa Centrală a Armatei, unde s-au

adunat din toată țara cei mai buni sportivi, nu numai atleți, ci și fotbaliști, și rugbiști, și handbaliști, și de toate, a fost o familie mare și pot spune astăzi că rezultatele mele se datorează în primul rând venirii mele la București. De altfel, aici au fost și alți mari campioni, inclusiv din Timișoara, inclusiv viitorul meu soț Ioan Sôtér care a fost tot la CCA, care mai târziu mi-a devenit și antrenor. Aveam 17 ani când am venit la București. Ei, prima mare competiție, vorbesc internațională, a fost la campionatele europene de la Berna în 1954. A fost un eveniment, vă dați seama, anii aceia, dumneavoastră sunteți tânără, nu știți cum au fost... Că n-aveai pașaport, că dacă apucați să pleci undeva în Occident era un eveniment formidabil. Ei, am apucat acest eveniment, am ajuns la Berna cu echipa de seniori, acolo m-am întâlnit cu englezoaice, cu cehoaice, cu rusoaicele și așa mai departe. În această conjunctură, am reușit medalia de argint, o surpriză mare, neașteptată și pentru mine și pentru toată delegația. Sigur, am cunoscut Elveția, vă dați seama ce a însemnat, am picat și eu din România direct în Elveția, am vizitat și Laussane, și Zurich, și Basel și așa mai departe. Ocazia asta a fost, să zic, un prim pas spre competițiile mondiale. Asta s-a întâmplat în '54. A urmat '56, anul Jocurilor Olimpice de la Melbourne din Australia. Din păcate, deși cu câteva luni înainte stabilisem un nou record mondial, primul record – un metru șaptezeci și cinci, din mare favorită, în Australia, din păcate și lipsa de experiență și emoțiile, toate adunate, fiind prima olimpiadă, am reușit doar locul cinci, un rezultat sub posibilitățile mele. Culmea, nici medalia de bronz n-am luat-o. Eram pierdută pur și simplu, din cauză că Sôtér nu a fost lângă mine, deoarece n-a obținut viza. A fost o dezamăgire personală, a fost o dezamăgire pentru toată țara, cei care așteptau, după succesul de la Berna, să am un rezultat bun... Din păcate, asta a fost, n-am reușit și vreau să vă spun, au urmat doi ani grei, nu m-a mai băgat nimeni în seamă, n-am primit niciun fel de condiții, sprijin. Noroc cu Clubul CCA, Steaua, care m-a sprijinit în continuare și vreau să vă spun că în '58, a doua mare competiție, au fost campionatele europene de la Stockholm, Suedia. Ei, eu m-am pregătit din toate punctele de vedere, și moral, și fizic, și psihic, și așa mai departe și vreau să vă spun, am reușit un rezultat foarte bun - locul I. Medalia de aur în campionatele europene a însemnat ceva. Rezultatul nu contează, că astăzi sunt alți centrimetri față de ce au fost în anii ăia.

Contează ce ați însemnat atunci, pentru anii aceia, pentru sportul românesc, cu atât mai mult cu cât mi-ați spus mai devreme că la Melbourne ați avut parte de un eșec. V-ați gândit vreodată să vă luați revanșa?

Da, pentru mine personal și pentru sportul românesc a însemnat ceva. O, sigur că voiam revanșa pentru insuccesul de la Melbourne din '56! Pentru asta

m-am pregătit. Timp de patru ani de la Melbourne până la Roma, în fiecare zi, în caietul meu de antrenamente, am desenat cercurile Jocurilor Olimpice și dedesubt am scris *revanșa*. După campionatele europene din 1958, a urmat etapa '60, 1960 - Jocurile Olimpice de la Roma. Sigur, italienii cu temperamentul latin și asemănători nouă, m-au făcut să mă simt foarte bine. Pentru prima oară am făcut deplasarea împreună cu Sôtér, care nu avea viză, n-avea pașaport la vremea respectivă, fiindcă avea un frate în Australia, și le-a fost frică să nu rămânem acolo și așa mai departe, după cum v-am mai spus. Și aici s-au întâmplat niște treburi: m-am dus în audiență la Comitetul Central, la Gheorghiu-Dej, am spus că dacă nu pleacă și Sôtér și dacă țara n-are încredere în mine, eu nu mai fac deplasarea, adică am pus piciorul în prag. Cert este că la Olimpiada de la Roma, nu mai lungesc vorba, a fost un succes excepțional pentru mine, primul titlu olimpic, medalia de aur, am sărit 1m 83 centimetri și într-adevăr a fost un succes extraordinar. Între timp am stabilit un nou record mondial. În total - fac o paranteză, n-o luați că mă laud - am stabilit 14 recorduri mondiale, două titluri olimpice, două titluri la campionatele europene și așa mai departe. După '60, au urmat campionatele europene de la Belgrad, o altă etapă în participări competiționale. Am câștigat și la Belgrad, un nou record al campionatelor europene, sigur, urma să confirm Jocurile Olimpice din 1964 de la Tokyo, din Japonia. Ei bine (*zâmbește*), vreau să vă spun, spre satisfacția mea că am câștigat și la Tokyo, un nou record olimpic de 1 m 90 cm, între timp recordul a ajuns la 1m 91 cm, țineți cont că am plecat de la 1m 47 și am ajuns la 1m 91, și spre satisfacția și bucuria mea, am câștigat și acolo. Cea mai mare plăcere a fost pentru mine că, după Jocurile Olimpice de la Tokyo, am primit o invitație de vreo două luni în Statele Unite, am vizitat toate universitățile americane, a fost iarăși o satisfacție că am văzut la fața locului cum e dezvoltat atletismul acolo. Am vizitat marile orașe, New York, San Francisco, Cleveland, mă rog, am fost și în California și așa mai departe. Da, a fost un eveniment pentru mine că am putut să văd la fața locului atletismul american și să particip la foarte multe competiții acolo, în sală, că, fiind iarnă, în sală am concurat. A fost într-adevăr un succes pentru mine, dar și un necaz că sărind în sală pe parchet, un sol deosebit de dur, fiindcă așa era la vremea respectivă, n-au fost stadioane, săli speciale pentru atletism, asta a făcut ca să mi se inflameze tendonul ahilial și din cauza aceasta, pot spune, după turneul din Statele Unite, competițiile de iarnă, că asta mi-a pus capac. Astfel că, după doi ani, la vârsta de 31 de ani, din păcate n-am mai putut să continui activitatea mea sportivă, m-am retras. Dar am avut totuși satisfacția că în perioada cât am făcut atletism, v-am înșirat mai înainte și unde am participat, ei bine, (*oftând*) a fost o satisfacție pentru mine că mi-am îndeplinit un vis, am ajuns campioană olimpică.

O fetiță oarecare din Timișoara să ajungă recorder mondial, vă dați seama că a fost o satisfacție extraordinară. În primul rând, toate rezultatele pe care le-am obținut din '61, când am făcut prima deplasare cu echipa națională, până în '67 când m-am retras, cele mai mari bucurii și satisfacții mi le-au adus cele două titluri olimpice câștigate la Roma și la Tokyo. Sigur, vă dați seama ce a însemnat să văd la olimpiadă tricolorul nostru pe cel mai înalt catarg. După perioada de glorie, la vârsta de 31 ani, cum am mai spus, am abandonat activitatea de performanță, tocmai din cauza tendonului ahilian care parțial a fost rupt. Trebuia să fac operație, am fost și în Germania unde, cu părere de rău mi s-a spus că dacă înlocuiesc tendonul la piciorul de bătaie, nu mi se garantează că voi avea în continuare succes. Din păcate, atunci am hotărât împreună cu soțul meu, fostul antrenor al meu, să abandonez activitatea și am rămas în continuare la fostul CCA, Steaua de astăzi, la cabinetul metodic, acolo am activat. Între timp am terminat facultatea, Academia Națională de Educație Fizică, ICEF, cum se spunea atunci, și am activat până în 1990, când, după Revoluție, am fost propusă ca președinte al Federației Române de Atletism. În această perioadă, cât timp am fost președinte, am reușit să facem niște treburi. Clădirea aceasta pe care o vedeți este opera Federației și a Fundației, am colindat toată țara, unii ne-au dat materiale de construcții, alții ne-au dat mobilier, alții ne-au dat câte un televizor, așa am reușit să facem ceea ce vedeți dumneavoastră aici astăzi. A fost un lucru plăcut și o satisfacție că, după abandonarea activității sportive până în 2005, până la ieșirea mea în pensie, am activat în cadrul Federației ca președinte, am participat la diferite competiții europene, olimpiadă și așa mai departe, ca reprezentanta României, am fost aleasă în Comisia Feminină a Federației Internaționale, în Comisia Europeană, mă rog, au fost momente pentru mine importante. Acum, după ce am ieșit la pensie în 2005, am rămas în clădirea aceasta, care este și a Fundației Atletismului Românesc și încercăm împreună să facem un lucru deosebit, adică să terminăm acest stadion (*întinde mâna spre stânga și privește către geam strălucindu-i ochii*). Pentru asta au venit și niște domni din Germania, ca să refacem pista. Vrem în primul rând să aducem la București un campionat european, un concurs, la început de tineret, de juniori, și pe urmă să încercăm să îi facem să iubească atletismul, pentru că, repet încă odată, și cu asta am început când ați venit: să facem atletism nu numai pentru medalii și pentru premii, dar și pentru dezvoltarea personală. Din păcate, programa școlară ar trebui modificată, să facem cel puțin, cel puțin 3-4 ore de educație fizică pe săptămână, să mobilizăm copiii, fiindcă v-am spus că, din păcate, se simte lipsa de mișcare a tinerilor. Chiar când mergeți pe stradă și vă uitați, sunt atâția tineri supraponderali de 12-13-14 ani. De ce? Fiindcă, poate din comoditate, sau din alte motive, nu se face mișcare, nu se

mai face sport ca lumea. Repet încă o dată, sport nu trebuie să facem pentru marea performanță, sport trebuie să facem pentru sănătatea noastră. Asta a fost opinia mea și pentru asta m-am zbatut tot timpul. După cum v-am spus, sper ca într-un an, doi, să fie gata stadionul. Deci, pe foarte scurt, astea au fost momente cheie din viața mea.

Aș vrea să-mi mai povestiți despre cantonamente. Ce făceați acolo, cum decurgeau antrenamentele?

Bine, antrenamentele dacă le faci cu plăcere și din pasiune nu sunt antrenamente insuportabile. Dar, generația mea de atleți, în cantonamente, nu și-a pierdut vremea făcând numai sport. Vreau să vă spun că generația atleților noștri, începând cu Lia Manoliu, Ion Wiesenmayer și așa mai departe, a făcut și performanță, dar au fost și oameni ingineri, medici, profesori... Deci, noi în timpul cantonamentului cât am fost în pregătire nu ne-am pierdut vremea degeaba ci, vreau să vă spun că, spre bucuria și satisfacția mea, am reușit în final să termin facultatea, soțul meu a făcut două facultăți – Chimia și Institutul de Educație Fizică, deci noi am avut grijă și asupra pregătirii noastre profesionale, sau de viitor. Așa că, în afară de antrenamente, ne-am pregătit și pentru facultate, în afară de asta, sigur, am o bibliotecă splendidă acasă și întotdeauna când am avut ocazia am luat câte o carte și am citit și m-am documentat, ceea ce m-a ajutat. Deci, astea au fost, să zic, momente cheie într-un cantonament.

Unde v-ați cunoscut cu soțul dumneavoastră care v-a devenit și antrenor ulterior?

Cu soțul meu... V-am spus că prima oară am început la Clubul Electrica, deci la Timișoara, acolo ne-am cunoscut. El deja era sportiv de performanță acolo, el fiind tot timișorean. Și după ce lui i-a venit sorocul să-și facă armata, a fost încorporat la CCA, și după ce a ajuns el aici. Și alți mari sportivi din Timișoara, din Cluj, din Brașov au venit la Steaua. Soțul meu, la început, a continuat activitatea athletică și a fost campion național la săritura în înălțime și a fost după aceea antrenor în cadrul Clubului Steaua și respectiv antrenor al lotului național. Așa că, pentru noi, făcând aceeași probă, același sport, a fost o plăcere, în afară de colaborarea personală și profesională, m-a ajutat foarte mult. Rezultatele mele, fără discuție, se datorează lui. De altfel, și bustul acela pe care îl vedeți aici în dreapta (*îmi arată bustul*), mi l-au făcut prietenii cadou în anii tinereții. Din păcate (*privește în gol*), în '87 s-a prăpădit, a făcut un accident vascular, mă rog, într-un anturaj... Nu vreau să amintesc prea mult,

dar atunci când băiatul nostru avea nevoie mare de un tată și de un îndrumător să zic așa, atunci s-a prăpădit soțul meu. Asta este viața, eu am încercat să-mi găsesc satisfacția și plăcerea de a munci în continuare aici și de a face ceva pentru sport, pentru atletism, și sper că am reușit, sper din suflet că am reușit.

Cât de împlinită vă simțiți după o viață dedicată sportului?

Am avut o viață dedicată sportului. Nu pot să spun că mi-a fost ușor, dar, după 145 de victorii, vă dați seama că mă simt împlinită. Ei, pot spune că m-a obsedat victoria, trăiam pentru a depăși centimetrul după centimetru. Regret, însă, că m-am născut prea devreme și că nu am prins mai mult din perioada în care trăim astăzi, pentru că am dus o viață destul de grea, lăsând la o parte victoriile ca atletă. Pe mine, după cum v-am mai spus, m-a marcat moartea soțului meu, când fiul nostru avea doar 16 ani și avea cea mai mare nevoie de un tată. Dar sunt mândră că Doru al meu a fost un copil extraordinar, chiar dacă nu a făcut performanță ca mine, pentru că a fost trimis în armată la Oradea, și-a văzut de viața lui și am reușit să-l cresc de una singură. Cu toate acestea, după atâția ani de sport, nu vă imaginați că la vârsta mea nu am nicio problemă. Tocmai am ieșit din spital, am avut o problemă digestivă, am stat în spital opt săptămâni, a fost groaznic, vă dați seama, după o viață ca a mea să stau opt săptămâni într-un loc, ce greu mi-a fost. Dar, după cum am mai spus, sper că voi reuși să fac ceva pentru tinerii de astăzi și să ducă o viață mai sănătoasă, să facă mai mult sport pentru că, pe mine, sportul m-a motivat și m-a educat până acum.

(interviu realizat de **Nicoleta Daniela Androne, noiembrie 2013**)

ELENA FIDATOV

(n. 1960)

Să începem cu începutul. Adică din copilăria dumneavoastră.

Bun, din copilărie... Ce să-ți spun? Că din copilărie mi-a plăcut dintotdeauna să alerg. Că dacă mama, de exemplu, mă trimitea până la magazin și să-i aduc ceva pentru gătit sau asta... și era de ajuns să-mi spună că „să vii repede”, eu alergam până la magazin și înapoi. Dup-aia, pentru că îmi plăcea să alerg la școală – am făcut școala generală la școala nr. 3, stăteam pe strada Mahmudiei – și... se făceau tot felul de crosuri pe clase, pe școală, totdeauna eu le câștigam. Eram în echipa de handbal a școlii, asta era în clasa a șaptea deja. Profesoara mea de sport, care era și diriginta mea la școală, ne-a spus la un moment dat la ora de antrenament la handbal, că a doua zi urma să vină la școala noastră să facă selecție domnul Mihai Moruzov, care era antrenor, noul antrenor la Clubul Sportiv Școlar. Și pentru că a văzut de la echipa de la handbal că eu eram un titirez în permanență, că alergam tot timpul de la o poartă la alta, m-a întrebat pe mine și pe o altă fată, dacă nu vrem să facem atletism. Că dacă vrem, mâine dimineață la ora opt, când vine domnul Moruzov, să venim la școală pentru selecție. Eu am venit, bineînțeles alături de alți copii. Domnul antrenor a venit și ne-a dat să facem un antrenament acolo, în curtea școlii, m-a selecționat pe mine și pe alți copii. Am continuat să facem antrenamente. Ne chema de trei ori pe săptămână la școala nr. 1, că avea sală de sport, în comparație cu școala nr. 3 care nu avea. Asta însemnând la sfârșitul lunii septembrie, că atunci începuse școala și, în sfârșit, atunci a făcut el selecția. În decembrie, când a venit vacanța de iarnă, ne-a mutat pentru prima dată la sala de sport care exista pe Strada Isaccei și care nu mai există acum; sala mică îi spunea. Ne-a chemat acolo, unde ne-am întâlnit pentru prima dată și cu ceilalți din grupele de la celelalte școli. Bun. Din toți cei de la școala nr. 3 și școala nr. 1 care formam un grup, rămăsesem numai eu și cu încă un coleg de-al meu, cu care eram colegă de la grădiniță, Șapoval Dumitru, care la ora actuală este profesor de sport la școala generală nr. 4. Ne-a spus atunci, în vacanța de iarnă, că urma să facem un cantonament la Babadag. Și a fost primul nostru cantonament. Am spus, deci, din toată grupa aia numai noi doi rămăsesem. Am plecat în cantonament, a

fost foarte bine, și uite așa am început pregătirea, așa am început eu atletismul. Era în anul 1973, când aveam 13 ani, împliniți în vară, și am continuat, adică am continuat cu domnul Moruzov, care mi-a fost singurul meu antrenor de la început până la sfârșit.

Sportul era ceva din familie? Adică părinții aveau vreo înclinație? Sau frații?

Nu, nu, dar mi-a plăcut mie sportul dintotdeauna. N-am avut în familie sportivi, dar asta e, mi-a plăcut mie și așa am început. Dup-aia au început să vină rezultatele: în '74 când eram primul an de junioară III și deja era o clasificare, am fost la campionat, la Campionatul Național, unde venisem pe locul patru la 1000 de metri și eram foarte dezamăgită că n-am luat și eu medalie. A fost primul Campionat Național la Câmpulung Muscel. Acolo era un liceu sportiv cu tradiție și aveau stadion cu zgură, foarte bun, și acolo s-a ținut campionatul. Tot atunci, știu că au fost... Nu, în '75 deja, eram primul an de junioară II, deja am fost la Campionatul Național de Cros, unde, tot așa, venisem pe locul trei la cros și deja era foarte bine. Am participat la două competiții, „concursuri naționale ale școlilor sportive” se numeau, fiind cu un an mai mică decât celelalte adversare ale mele. Că la fiecare categorie de vârstă se stă doi ani, și eu eram primul an, altele erau în al doilea an. Știi că am alergat la un 600 la Brăila și am venit pe locul trei și eram foarte mulțumită că, în sfârșit, începeam să iau medalii și așa. Apoi m-am dus la Arad, la o categorie mai mare. Deci acolo erau junioarele I, de fapt, și m-a luat antrenorul, pentru că eram așa de bună, să alerg cu ele, și am venit pe locul trei la 800 și... pff... am fost foarte mândră! Că am alergat și cu o colegă de-a mea care era cu doi ani mai mare decât mine, și în seria aia la 800, eu mi-am câștigat seria, ea a venit pe doi, dar în schimb... Deci, venisem pe locul doi la general, pentru că ne-a bătut pe amândouă o alta din altă serie, cu un timp mai bun decât noi. Și aia atunci a fost mare succes pentru noi, că venisem pe locurile doi-trei, la un concurs al celor mai mari. Junioare I, cum s-ar spune. Erau alea, deci, cu doi-trei ani mai mari decât mine. Și dup-aia am început; am plecat în primul meu cantonament la lotul național, în '75, în decembrie '75. De acolo m-am întors bolnavă de hepatită, am luat un virus. Nu știu, de la cineva, probabil, care venise... *(pauză, schimbăm locul de desfășurare a interviului)*

Trebuia să stau, deci, după... dacă tot am venit bolnavă de hepatită, a trebuit să stau un an. Zece luni am stat și apoi am început pregătirea iarăși, în octombrie. Am început pregătirea și am luat-o de la capăt cu pregătirea. În anul următor, la primul campionat de cros care a fost chiar în ziua de Paști, în aprilie, am venit pe locul doi. Iarăși, a fost un succes foarte mare; nu se aștepta

antrenorul meu, după un an de pauză și doar șase luni de pregătire să revin așa de bine. Mă bătuse o fată din Craiova care era cu un an mai mare decât mine și care era foarte bună. În sfârșit, se pregătea la lotul național... Bun, deci după aia am continuat, a urmat '78 - primul titlu de campioană națională la 3000 de metri pe pistă. Am început să câștig competițiile, am participat la Crosul Balcanic, atunci în '78, prima dată, când am venit pe locul III la individual și am câștigat locul I pe echipă. Iarăși a fost un succes foarte bun. Și... am început să plec la diferite competiții din astea mai mici, deci nu de mare amploare, cum erau celelalte... Puică, Melinte, care erau mai mari decât mine, și mai bune. În sfârșit. Și în '84, în 1984 a fost primul Campionat Mondial de Cros la care am plecat cu echipa României, la New York. A fost prima mea ieșire, să zic, de asemenea amploare, în America, la Campionatul Mondial de Cros. Dar acolo nu a fost echipa foarte bună, foarte încheșată și am venit pe locul VI cu echipa. În '84. În '85 am plecat în Portugalia, la Campionatul Mondial de Cros și am luat locul III cu echipa. Deci totdeauna când echipa României obținea locul III la un Campionat Mondial de Cros, era un succes foarte mare, pentru că în fața noastră veneau keniencele și etiopiencele, care erau dintotdeauna imbatabile. În '85, în toamna lui '85, o soră de-a mea, care locuia în București, a plecat în Franța. Era pe vremea lui Ceaușescu și, în '86, Securitatea a descoperit că eu am o soră plecată... căci cine pleca afară și nu se mai întorcea era... fugit, pe vremea respectivă. Și când au sesizat chestia asta, nu m-au mai lăsat să plec absolut deloc până-n '90, până după Revoluție. Deci atunci au fost patru ani de groază pentru mine, pentru că la campionatele naționale era și perioada cea mai bună de performanță, să zic așa, ca vârstă, că a fost între 26 și 30 de ani. Când altele la vârsta asta se lasă deja de performanță, eu continuam să mă antrenez foarte tare, să câștig campionate naționale. Am bătut-o și pe Doina Melinte, mă băteam la campionat și cu Paula Ivan, care erau nume sonore la vremea respectivă, întrucât ele plecau la campionatele mondiale și ieșeau campioane pe-acolo, iar eu rămâneam acasă, pentru că nu aveam viză de la Securitate să plec. Și din cauza asta mi-a fost foarte greu. În '89 mă hotărâsem să mă las de performanță, pentru că nu mai rezistam psihic să văd că câștig un campionat național în țară, dar nu pot să plec să reprezint țara. Pentru că era foarte duros să știi, totuși, că ești cel mai bun din țară, dar nu poți să pleci la un mondial. Au fost campionate mondiale, a fost în '88 Olimpiada de la Seoul, unde Paula cu care eu mă băteam cot la cot la naționale, ea s-a dus și a ieșit campioană olimpică la o probă, la 3000 de metri, la 1500 a venit cu locul II. Deci psihic te termină o chestie din asta. Și atunci m-am hotărât în '89 să mă las, dar antrenorul meu a zis: „Hai, bine, mai fă și iarna asta, mai pregătește-te și iarna asta” că în martie urma, știam programul competițional, în martie urma să se țină Campionatul